

Vankilassaolo ja Kelan etuudet

11.12.2020

Sisällysluettelo

1 Vankilassaolo ja Kelan etuudet	1
1.1 Ilmoitusvelvollisuus ja ilmoitusmenettely	2
1.2 Vankilassaolon vaikutus Kelan etuuksiin	3
1.2.1 Sairausvakuutuslain mukaiset päivärahaetuudet	3
1.2.2 Sairaanhoidokorvaukset	4
1.2.3 Kuntoutus ja kuntoutusraha	5
1.2.4 Lapsilisä	5
1.2.5 Lastenhoidon tuki	6
1.2.6 Työttömyysturva	7
1.2.7 Opintotuki	8
1.2.8 Sotilasavustus	9
1.2.9 Yleinen asumistuki	9
1.2.10 Eläke- ja vammaisetuudet sekä eläkkeensaajan asumistuki	9
1.2.10.1 Keskeyttäminen	9
1.2.10.2 Maksamisen aloittaminen	12
1.3 Etuuden maksaminen vangille	14
1.4 Vankilat ja vankilaviranomaiset	14

1 Vankilassaolo ja Kelan etuudet

Etuudenhakijan tai -saajan vankilassaololla on vaikutusta moniin Kelan etuuksiin ja niiden myöntämiseen. Rikosseuraamuslaitos huolehtii vankeusrangaistusten täytäntöönpanosta ja tutkintavankeuden toimeenpanosta. Rikosseuraamuslaitoksella ja etuudensaajalla itsellään on velvollisuus ilmoittaa vankilassaolosta Kelaan.

Vankilassaolon vaikutus etuuksien myöntämiseen ja maksamiseen vaihtelee sen mukaan, onko kyseessä

- tutkintavankeus,
- vankeusrangaistus ja siihen liittyvä valvottu koevapaus,
- yhdistelmärangaistus ja siihen kuuluva valvonta-aika tai
- sakon muuntorangaistus.

Vankilailmoitusten ja vankikeskeytysten käsittely on keskitetty Kelassa Eteläiseen vakuutuspiiriin. Keskitämisyksikkö tekee päätöksen useimmissa tapauksissa ilmoitusten perusteella vankilaan joutuvan henkilön maksussa olevien etuuksien keskeyttämisen, lakkauttamisen ja näihin liittyvän takaisinperinnän sekä vapautumisen yhteydessä etuuden maksuunpanon. Ulkomailla asuvien henkilöiden vankeuteen liittyvät asiat ratkaisee Kelan kansainvälisten asioiden keskus.

Jos henkilö vankilassa ollessaan

- hakee Kelan etuutta,
- hakee muutosta tai tarkistusta keskeytettävään (tai jo keskeytettyyn) etuuteen tai
- hakee etuuden maksamista toiselle henkilölle,

voidaan hakemus toimittaa mihin tahansa Kelan palvelupisteeseen. Hakemus ohjautuu käsittelyyn normaalien kyseessä olevan hakemuksen työkulkusääntöjen mukaan.

Kun henkilö vapautuu tai pääsee valvottuun koevapauteen tai suorittamaan yhdistelmärangaistuksen valvonta-aikaa, eivät etuudet yleensä tule maksuun automaattisesti, vaan Kelalle on ilmoitettava vapautumisesta ja etuuksia on haettava uudelleen. Vankilassaolon vuoksi keskeytetyn eläke- ja vammaisetuuden sekä eläkkeensaajan asumistuen maksaminen voidaan kuitenkin aloittaa ilman hakemusta vapautumista seuraavan kuukauden alusta, elleivät edellytykset etuuden saamiseen ole muuttuneet. Vastaavasti sairauspäivärahan ja vanhempainpäivärahan maksaminen voidaan aloittaa ilman hakemusta vapautumista seuraavasta arkipäivästä edellyttäen, että maksuaikaa on jäljellä.

Vankilassaolo ja rangaistukset

Tutkintavankeus ei ole rangaistus, vaan esitutinnan ja oikeudenkäynnin aikana toteutettava pakkokeino. Tutkintavankeuslain mukaan tutkintavankeuden tarkoituksena on turvata rikoksen esitutkinta, tuomioistuinkäsittely ja rangaistuksen täytäntöönpano sekä estää rikollisen toiminnan jatkaminen.

Tuomittu on tutkintavangin asemassa jutussa, jossa hänet on vangittu, jos alioikeuden päätöksestä valitetaan rangaistuksen osalta, kunnes hovioikeuden tuomio julistetaan tai annetaan. Hovioikeus voi kuitenkin määrätä kantelun johdosta vangitun päästettäväksi vapaaksi jo ennen pääasiantarkistusta. Vangittu voi myös suostua täytäntöönpanoon ja tyytyä tuomioon siltä osin kuin hänet on tuomittu vankeusrangaistukseen. Tällöin tuomittu alkaa suorittaa tuomittua vankeusrangaistusta muuttuen tutkintavangista

vankeusvangiksi vastapuolen, syyttäjän tai asianomistajan mahdollisesta rangaistusta koskevasta muutoksenhakemuksesta huolimatta.

Hovioikeuden muutoksenhakuasteena antama tuomio on täytäntöönpanokelpoinen, vaikka tuomittu olisi hakenut valituslupaa korkeimmalta oikeudelta.

Ehdoton vankeusrangaistus voi olla joko määräaikainen vankeusrangaistus, yhdistelmä-rangaistus tai elinkautinen.

Sakkorangaistus voidaan muuntaa ehdottomaksi vankeudeksi, kun tuomittuja sakkoja ei saada perityksi rahassa. Sakon muuntorangaistuksen enimmäispituus on 60 päivää. Samalla kertaa täytäntöön pantavien sakon muuntorangaistusten enimmäismäärä on puolestaan 90 päivää. Muuntorangaistuksen vaikutus etuuksiin poikkeaa muun ehdottoman vankeuden vaikutuksesta siten kuin tässä ohjeessa kerrotaan.

Muita rikoksista tuomittavia yleisiä rangaistuksia ovat rikesakko, sakko, ehdollinen vankeus, yhdyskuntapalvelu, nuorisorangaistus ja valvontarangaistus. Niillä ei kuitenkaan ole vaikutusta Kelan etuuksien myöntämiseen tai maksamiseen, sillä henkilö ei suorita niitä vankilassa.

Lisätietoa rangaistuksista löydät [Rikosseuraamuslaitoksen sivuilta](#).

- Eläketukilaki (ETL 1531/2016 14 §)
- Kansaneläkelaki (KEL 568/2007 66 §, 88 §)
- Laki eläkkeensaajan asumistuesta (EAL 571/2008 27 §, 45 §)
- Laki takuueläkkeestä (TKL 703/2010 17 §, 32 §)
- Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista, Kelan kuntoutuslaki (KKRL 566/2005 1–3 §)
- Opintotukilaki (OTL 65/1994 6 §)
- Sairausvakuutuslaki (SVL 1224/2004 2 luku 3 §, 8 luku 5 § ja 9 luku 15 §)
- Sotilasavustuslaki (SAL 781/1993 17 §)
- Laki toimeentulotuesta (TOTUL 1412/1997)
- Työttömyysturvalaki (TTL 1290/2002 3 luku 1 §)
- Laki vammaisuuksista (VTL 579/2007 25 §, 44 §)
- Vuorotteluvapaalaki (VVL 1305/2002 14 §)

1.1 Ilmoitusvelvollisuus ja ilmoitusmenettely

Rikosseuraamuslaitos on velvollinen ilmoittamaan etuudensaajan vankilaan joutumisesta. Rikosseuraamuslaitoksen ilmoitusvelvollisuus ei poista etuudensaajan omaa ilmoitusvelvollisuutta.

Rikosseuraamuslaitos lähettää ilmoituksen suojatulla sähköpostilla keskittämisyksikköön etelainenvp.vankilailmoitukset@kela.fi (Eteläinen vakuutuspiiri).

Keskittämisyksikkö tutkii, vaikuttaako ilmoitus henkilön/vakuutetun maksussa oleviin etuuksiin, ja tekee tarvittavat toimenpiteet.

Jos tieto vankilaan joutumisesta saadaan palvelupisteeseen muualta kuin Rikosseuraamuslaitoksesta, esim. henkilöltä itseltään, hänen omaiseltaan tai sosiaalihuollon toimielimeltä, tieto tulee välittää heti keskittämisyksikköön Oiwan kautta. Keskittämisyksikkö tekee ilmoituksen perusteella tarvittavat toimenpiteet.

Ilmoituksen saatuaan keskittämisyksikön tulee varmistaa tieto Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanoyksiköstä (RISE) suojatulla sähköpostilla. Yhteydenpito keskittämisyksikön ja vankilaviranomaisten kesken hoidetaan yleensä suojatulla sähköpostilla. Yleisluontoisia asioita voi tiedustella myös Rikosseuraamuslaitos Täytäntöönpanoyksikkö, puh. 029 56 81000 (vaihe), fax 029 56 84860, Mathilda Wreden katu 1, PL 50, 20251 Turku.

Rikosseuraamuslaitos ilmoittaa Kelalle myös etuudensaajan vapautumisesta sekä valvotun koevapauden tai yhdistelmärangaistuksen valvonta-ajan suorittamisen alkamisesta ja valvotun koevapauden peruuntumisesta sekä valvonta-ajan muuntamisesta vankeudeksi. Ilmoitus lähetetään keskittämisyksikköön.

Kun etuudensaaja joutuu vankilaan ja ilmoitus siitä on tullut keskittämisyksikköön, tulee keskittämisyksikön tutkia myös, onko henkilön vankilaan joutumisella vaikutusta hänen perheenjäsentensä etuuksiin. Jos keskittämisyksikkö huomaa, että perheenjäsenen etuus tulisi tarkistaa, tulee sen välittää tieto vakuutuspiiriin Oiwan kautta. Vastaavasti tulee menetellä kun henkilö vapautuu tai pääsee valvottuun koevapauteen.

Lue lisää [vankilailmoitusten käsittelystä](#).

1.2 Vankilassaolon vaikutus Kelan etuuksiin

Vankilassaololla on vaikutusta seuraaviin Kelan etuuksiin

- sairausvakuutuslain mukaiset päivärahaetuudet
- sairaanhoitokorvaukset
- kuntoutus ja kuntoutusraha
- lapsilisä
- lastenhoidon tuki
- työttömyysturva
- opintotuki
- sotilasavustus
- yleinen asumistuki
- eläkkeensaajan asumistuki
- eläke-etuudet
- vammaisetuudet
- toimeentulotuki

1.2.1 Sairausvakuutuslain mukaiset päivärahaetuudet

Sairauspäivärahaa, osasairauspäivärahaa ja vanhempainpäivärahaa ei makseta ajalta, jolloin vakuutettu on suorittamassa hänelle tuomittua vankeusrangaistusta vankeuslain 4 §:n 1 momentissa tarkoitetussa vankilassa tai avovankilassa lukuun ottamatta sakon muuntorangaistusta (SVL 1224/2004 8 luku 5 § ja 9 luku 15 §). Vankilat ovat suljettuja vankiloita tai avolaitoksia.

Päivärahaetuus maksetaan, jos vakuutettu on

- pidätettynä
- tutkintavankeudessa

- vankilassa suorittamassa sakon muuntorangaistusta
- yhdyskuntapalveluksessa
- suorittamassa nuorisorangaistusta
- suorittamassa valvontarangaistusta
- ehdonalaisessa vapaudessa valvonnassa tai ilman valvontaa
- valvotussa koevapaudessa
- suorittamassa yhdistelmärangaistuksen valvonta-aikaa.

Sairauspäivärahan ja osasairauspäivärahan enimmäisaikaa laskettaessa otetaan huomioon myös päivät, joilta sairauspäivärahaa ei ole maksettu vakuutetun vankilassaolon vuoksi.

Jos valvottu koevapaus perutaan kokonaan tai määrääjäksi tai yhdistelmärangaistuksen valvonta-aika muunnetaan vankeudeksi, ei päivärahaetuutta makseta perumisen eikä vankeudeksi muunnetulta ajalta.

Jos vakuutettu on lähetetty vankeuslain nojalla (767/2005 10 luku 2 §) tilapäisesti vankilan ulkopuolelle hoitoon tai tutkimukseen, ei hänelle makseta päivärahaetuutta.

Jos vakuutettu on vakavan sairauden tai vamman vuoksi vapautettu vankeuslain (767/2005 10 luku 3 §) nojalla hoidettavaksi vankilan ulkopuolella, sairauspäiväraha maksetaan tältä ajalta.

Päivärahaetuutta ei makseta, jos vakuutettu on karannut tai poistunut luvatta vankilasta, jäänyt palaamatta vankilaan hänelle myönnettyltä lomalta, josta johtuen vankeusrangaistus tulee suoritettavaksi laissa tarkoitetussa vankilassa tai avovankilassa. Vakuutetun ei katsota vapautuneen vankilasta.

Rikosseuraamuslaitoksen on järjestettävä tai muutoin turvattava vangin lääketieteellisten tarpeiden mukainen terveyden- ja sairaanhoito sekä lääkinnällinen kuntoutus (vankeuslaki 10 luku 1 §). Tämän vuoksi Kela ei maksa korvausta sairaanhoitokustannuksista ajalta, jolloin vakuutettu on suorittamassa vankeusrangaistusta vankilassa tai avovankilassa.

Kela maksaa korvausta sairaanhoitokustannuksista, jos

- vakuutettu on tutkintavanki
- vakuutettu on kärsimässä sakon muuntorangaistusta
- vanki on itse järjestänyt rangaistuslaitoksen lääkärin luvalla omalla kustannuksellaan itselleen tutkimusta tai sairaanhoitoa
- vangille on poistumisluvan, valvotun koevapauden tai yhdistelmärangaistuksen valvonta-ajan aikana syntynyt sairaanhoidon kustannuksia
- vanki on vakavan sairauden tai vamman vuoksi vapautettu vankeuslain nojalla (767/2005 10 luku 3 §) hoidettavaksi vankilan ulkopuolella.

Tarkista etuuksien käsittelypaikka Vankilailmoitusten käsittelyn prosessikuvauksesta.

1.2.2 Sairaanhoitokorvaukset

Rikosseuraamuslaitoksen on järjestettävä tai muutoin turvattava vangin lääketieteellisten tarpeiden mukainen terveyden- ja sairaanhoito sekä lääkinnällinen kuntoutus (vankeuslaki 10 luku 1 §). Tämän vuoksi Kela ei maksa korvausta sairaanhoitokustannuksista ajalta, jolloin vakuutettu on suorittamassa vankeusrangaistusta vankilassa tai avovankilassa.

Kela maksaa korvausta sairaanhoitokustannuksista, jos

- vakuutettu on tutkintavanki
- vakuutettu on kärsimässä sakon muuntorangaistusta
- vanki on itse järjestänyt rangaistuslaitoksen lääkärin luvalla omalla kustannuksellaan itselleen tutkimusta tai sairaanhoitoa
- vangille on poistumisluvan, valvotun koevapauden tai yhdistelmärangaistuksen valvonta-ajan aikana syntynyt sairaanhoidon kustannuksia
- vanki on vakavan sairauden tai vamman vuoksi vapautettu vankeuslain nojalla (767/2005 10 luku 3 §) hoidettavaksi vankilan ulkopuolella.

Tarkista etuuksien käsittelypaikka Vankilailmoitusten käsittelyn prosessikuvauksesta.

1.2.3 Kuntoutus ja kuntoutusraha

Vankilassaolo sinänsä ei ole este Kelan järjestämälle kuntoutukselle, jos edellytykset muutoin ovat olemassa. Kuntoutuksen myöntäminen edellyttää yksilöllistä selvitystä ja neuvottelua vankilaviranomaisten kanssa. Kuntoutuksen edellytykset selvitetään asiakkaan kotikunnan mukaan määräytyvässä vakuutuspiirissä. Rikosseuraamuslaitoksen ilmoituksen saatuaan keskittämisyksikkö luo vakuutuspiirille toimeksiantotyön.

Vankilassaolon ajalta kuntoutusrahaa ei voida myöntää, koska vanki on silloin estynyt tekemästä työtään vankeuden, eikä kuntoutuksen takia.

Kuntoutusraha voi tulla myönnettäväksi kuntoutuksen ajalta, kun asiakas suorittaa rangaistustaan:

- avovankilassa
- yhdyskuntapalveluna
- valvottuna koevapautena
- yhdistelmärangaistuksena (valvonta-ajan osalta).

Kuntoutusrahaa voidaan maksaa, koska vanki voi samaan aikaan tehdä päätoimista tai siihen rinnastettavaa työtä.

Tarkista etuuksien käsittelypaikka Vankilailmoitusten käsittelyn prosessikuvauksesta.

1.2.4 Lapsilisä

Lapsilisän maksaminen voi lähtökohtaisesti jatkua saajan vankilassaolon aikana. Jos lapsen toinen vanhempi tai muu lapsesta tosiasiallisesti huolehtiva henkilö kuitenkin hakee lapsilisää itselleen, lapsilisä saatetaan kuulemisen jälkeen lakkauttaa ja myöntää toiselle, lapsesta pääasiallisesti huolehtivalle henkilölle.

Oikeus yksinhuoltajakorotukseen puolison ehdottoman vankeusrangaistuksen vuoksi

Jos lapsilisän nostaja hakee yksinhuoltajakorotusta **aviopuolison** vankilassaolon vuoksi, ei yksinhuoltajakorotusta voida pääsääntöisesti myöntää. Jos kyseessä on kuitenkin myös välirikko, eli puolisoiden voidaan katsoa lopettaneen yhteiselämänsä, ja asiakas pystyy tämän osoittamaan, nostajalla voi olla oikeus yksinhuoltajakorotukseen.

Yhteisestä osoitteesta voidaan tässä tapauksessa joustaa. Korotus voidaan myöntää, vaikka vankilassa olevan puolison osoite olisi edelleen sama kuin lapsilisän nostajalla, jos asiakas pystyy osoittamaan välien rikkoutumisen. Välien rikkoutumisen voi osoittaa esimerkiksi avioeron vireilläololla.

- Avioliiton solmiminen vankeusrangaistusta suorittavan henkilön kanssa päättää oikeuden yksinhuoltajakorotukseen, vaikka puolisoilla ei olisi yhteistä osoitetta.

Jos kyseessä on **avopuolison** vankilassaolo, yksinhuoltajakorotus voidaan myöntää yhteisestä osoitteesta huolimatta, jos ehdoton vankeusrangaistus kestää vähintään 3 kuukautta. Tällöin yhteisessä taloudessa asumisen voidaan katsoa päättyneen vankeusrangaistuksen ajaksi. Yksinhuoltajakorotus myönnetään tässä tilanteessa määräaikaisena ehdottoman vankeusrangaistuksen alkamista seuraavan kuukauden alusta alkaen sen päättymiskuukauden loppuun asti.

- Yksinhuoltajakorotus voidaan myöntää myös alle kolmen kuukauden vankeusrangaistuksen ajalle, jos puolisoilla ei ole enää yhteistä osoitetta eli avioliiton voidaan katsoa päättyneen. Tällöin puolison vankilassaololla ei ole merkitystä, vaan oikeus yksinhuoltajakorotukseen syntyy avioliiton päättymisen perusteella.

Yksinhuoltajakorotusta ei myönnetä automaattisesti vaan asiakkaan on haettava sitä.

Lue lisää asian valmistelusta.

Tarkista etuuksien käsittelypaikka Vankilailmoitusten käsittelyn prosessikuvauksesta.

1.2.5 Lastenhoidon tuki

Lastenhoidon tukena maksetaan kotihoidon tukea, yksityisen hoidon tukea sekä joustavaa ja osittaista hoitorahaa. Kotihoidon tuki ja yksityisen hoidon tuki ovat vaihtoehtoja kunnan järjestämälle päivähoitolle.

Joustavan ja osittaisen hoitorahan saamisen edellytyksenä on se, että etuuden hakija työskentelee ja työaika on lyhennetty lapsen hoidon vuoksi. Tästä syystä joustavaa ja osittaista hoitorahaa ei lähtökohtaisesti voi saada vankilassaolon aikana.

Oikeus kotihoidon tai yksityisen hoidon tukeen vanhemman mukana vankilassa olevasta lapsesta ratkaistaan sen perusteella, voisiko vanhempi valita kotihoidon kunnan järjestämän päivähoiton sijaan (valintaoikeus). Jos vanhemman on mahdollista käyttää valintaoikeutta, hänellä on oikeus kotihoidon/yksityisen hoidon tukeen, jos tuen myöntämisen edellytykset muuten täyttyvät.

- Suljetussa laitoksessa olevalla vanhemmalla ei pääsääntöisesti ole valintaoikeutta. Joihinkin vankiloihin esimerkiksi suljettuun Hämeenlinnan vankilaan ja Vanajan vankilaan, joka on avolaitos, lapsen voi kuitenkin ottaa mukaan, koska niissä on perheosasto.
- Avolaitoksessa olevan vangin lapsella on yleensä oikeus myös kunnallisena päivähoitona järjestettävään hoitopaikkaan.

Viime kädessä kunta ratkaisee, onko perheellä oikeus kotihoidon tai yksityisen hoidon tukeen vanhemman vankilassaolosta huolimatta. Näissä tilanteissa pitää selvittää kunnan kanta asiaan ennen ratkaisun tekemistä. Myös lapsen hoitojärjestelyt ja asuminen vaikuttavat kunnan kantaan ja ratkaisun tekemiseen Kelassa.

Jos lapsi ei ole mukana vankilassa, vanhemman vankilassa ololla ei ole vaikutusta valintaoikeuteen.

Tarkista etuuksien käsittelypaikka Vankilailmoitusten käsittelyn prosessikuvauksesta.

1.2.6 Työttömyysturva

Henkilöllä, joka on vankilassa tutkintavankina, suorittamassa vankeusrangaistusta tai sakan muuntorangaistusta, ei ole oikeutta työttömyysetuuteen, koska hän on estynyt olemasta työmarkkinoilla (TTL 1290/2002 3 luku 1 § 3 momentti). Työmarkkinoilla olon esteiden tutkinta kuuluu Kelalle, jos työmarkkinoille olon este alkaa 1.1.2015 tai tätä myöhemmin. Työ- ja elinkeinotoimisto ei anna asiasta työvoimapoliittista lausuntoa.

Kelan ei tarvitse erikseen arvioida sitä, onko vankeusrangaistuksen suorittaminen tosiasiallisesti esteenä hakijan työmarkkinoilla ololle eli esimerkiksi työn vastaanottamiselle. Ratkaisu tehdään työnhakijan työttömyysetuushakemuksessa ilmoittamien objektiivisesti havaittavien seikkojen perusteella tai vankilailmoituksesta ilmenevien tietojen perusteella. Hakija on lain mukaan velvollinen ilmoittamaan Kelaan välittömästi aloittaessaan vankeusrangaistuksen suorittamisen (TTL 1290/2002 11 luku 2 § 4 momentti 19-kohta).

Vankeusrangaistusta suorittavalla henkilöllä voi tietyin edellytyksin olla oikeus työttömyysetuuteen koulutusajalta, koska työvoimakoulutuksen ja työnhakijan omaehtoisen opiskelun aikana ei sovelleta mm. TTL 3 luvun 1 §:n 3 momentin säännöksiä. Siten koulutukseen osallistuvalla työnhakijalla voi olla oikeus työttömyysetuuteen vankilassaoloajalta, jos työmarkkinoilla olon este eli vankeus alkaa vasta koulutuksen aikana. Opiskelun mahdollinen jatkuminen selvitetään asiakkaan kotikunnan mukaan määräytyvässä vakuutuspiirissä. Rikosseuraamuslaitoksen ilmoituksen saatuaan keskittämisyksikkö luo vakuutuspiirille toimeksiantotyön. Jos henkilö suorittaa vankeusrangaistusta jo koulutuksen alkaessa, ei hänellä ole oikeutta työttömyysetuuteen vankeusajalta.

Vapausrangaistusta rangaistuslaitoksessa suorittavalla henkilöllä ei ole oikeutta vuorottelukorvaukseen (VVL 1305/2002 14 § 1 momentti 3-kohta). Asian selvittäminen kuuluu maksajan toimivaltaan, eikä työ- ja elinkeinotoimisto anna asiasta työvoimapoliittista lausuntoa.

Valvottu koevapaus ja ehdonalainen vapaus

Vankeusrangaistuksen saanut voi vapautua valvottuun koevapauteen ennen ehdonalaista vapautumistaan. Jos henkilö on valvotussa koevapaudessa, hänellä voi olla oikeus työttömyysetuuteen. Jos valvottu koevapaus perutaan kokonaan tai määräajaksi, henkilöllä ei ole perutulta ajalta oikeutta työttömyysetuuteen.

Ehdonalaisella vapauttamisella päästetään ehdottomaan vankeusrangaistukseen tuomittu henkilö suorittamaan loppuosa rangaistuksestaan vapaudessa joko valvottuna tai ilman valvontaa. Ehdonalaisesti vapautetulla voi olla oikeus työttömyysetuuteen.

Rikosseuraamuslaitos ilmoittaa keskittämisyksikköön suojatulla sähköpostilla valvotun koevapauden alkamisesta ja sen peruuntumisesta.

Yhdistelmärangaistuksen valvonta-aika

Yhdistelmärangaistus koostuu ehdottomasta vankeudesta ja sitä välittömästi seuraavasta vuoden mittaisesta valvonta-ajasta. Yhdistelmärangaistuksen valvonta-aikaa suorittavalla voi olla oikeus työttömyysetuuteen. Jos valvonta-aika muunnetaan vankeudeksi, vankeusajalta ei ole oikeutta työttömyysetuuteen.

Rikosseuraamuslaitos ilmoittaa keskittämisyksikköön suojatulla sähköpostilla valvonta-ajan alkamisesta ja sen muuntamisesta vankeudeksi.

Menettely silloin, kun työmarkkinoilla olon este on alkanut ennen 1.1.2015:

Henkilöllä, joka on vankilassa tutkintavankina tai suorittaa rangaistusta vankilassa, ei ole oikeutta työttömyyspäivärahaan tai työmarkkinatukeen, koska hän on estynyt olemasta työmarkkinoilla (TTL 1290/2002 2 luku 3 §). Kyseessä on työvoimapoliittinen asia, josta työ- ja elinkeinotoimisto antaa Kelalle sitovan lausunnon A5.

Vapausrangaistusta suorittavalla henkilöllä voi tietyin edellytyksin olla oikeus työttömyysetuuteen koulutusajalta, koska työvoimapoliittisen aikuiskoulutuksen ja työnhakijan omaehtoisen opiskelun aikana ei sovelleta TTL 2 ja 8 luvun työvoimapoliittisia säännöksiä. Siten koulutukseen osallistuvalla työnhakijalla voi olla oikeus työttömyysetuuteen vankilassaoloajalta, jos työmarkkinoilla olon este eli vankeus alkaa vasta koulutuksen aikana. Opiskelun mahdollinen jatkuminen selvitetään asiakkaan kotikunnan mukaan määräytyvässä vakuutuspiirissä. Vankilan ilmoituksen saatuaan keskittämisyksikkö luo vakuutuspiirille toimeksiantotyön. Jos henkilö suorittaa vapausrangaistusta jo koulutuksen alkaessa, ei hänellä ole oikeutta työttömyysetuuteen vankeusajalta. Jos henkilöllä on oikeus etuuteen vankeusrangaistuksesta huolimatta, ei työ- ja elinkeinotoimisto anna vankeuden johdosta estävää lausuntoa.

Vapausrangaistusta suorittavalla henkilöllä ei ole oikeutta vuorottelukorvaukseen (VVL 1305/2002 14 §). Asian selvittäminen kuuluu maksajan toimivaltaan, eikä työ- ja elinkeinotoimisto anna asiasta työvoimapoliittista lausuntoa.

Valvottu koevapaus

Valvotussa koevapaudessa olevalla on oikeus työttömyysetuuteen. Jos valvottu koevapaus perutaan kokonaan tai määräajaksi, ei henkilöllä ole oikeutta työttömyysetuuteen perutulta ajalta. Työ- ja elinkeinotoimisto antaa etuuden epäämisestä sitovan lausunnon.

Rikosseuraamuslaitos ilmoittaa keskittämisyksikköön suojatulla sähköpostilla valvotun koevapauden alkamisesta ja sen peruuntumisesta.

Tarkista etuuksien käsittelypaikka Vankilailmoitusten käsittelyn prosessikuvauksesta.

1.2.7 Opintotuki

Opintotukea ei myönnetä siltä ajalta, kun opiskelija suorittaa vankeusrangaistusta ja opiskelee vankilassa. Jos opiskelija opiskelee vankilan ulkopuolella, opintoraha voidaan myöntää. Lainatakausta ei myönnetä henkilölle, joka on suorittamassa vankeusrangaistusta.

Valvotussa koevapaudessa ja yhdistelmärangaistuksen valvonta-ajalla olevalle henkilölle voidaan myöntää opintoraha, asumislisä ja lainatakaus edellyttäen, että tuen myöntämisen muut edellytykset täyttyvät.

Tarkista etuuksien käsittelypaikka Vankilailmoitusten käsittelyn prosessikuvauksesta.

1.2.8 Sotilasavustus

Palveluksessa olevan perheenjäsenelle maksettavasta sotilasavustuksen perusavustuksesta on vähennettävä sitä aikaa vastaava osa, minkä avustusta saava omainen on vähintään 14 vuorokautta suorittamassa vankeusrangaistusta.

Koevapauden aikana avustus maksetaan normaalisti. Koevapauden peruuntuminen vaikuttaa sotilasavustukseen samoin kuin vankeusrangaistuksen alkaminen.

Tarkista etuuksien käsittelypaikka Vankilailmoitusten käsittelyn prosessikuvauksesta.

1.2.9 Yleinen asumistuki

Jos ruokakuntaan kuuluva henkilö on poissa vankilassaolon vuoksi, poissaoloa pidetään yleensä tilapäisenä, jos se kestää korkeintaan noin yhden vuoden pituisen ajanjakson. Lue lisää tilapäisestä poissaolosta ruokakunnasta (Yleinen asumistuki > Etuusohje > Oikeus ja edellytykset > Myöntämisedellytykset > Ruokakunta > Sama ruokakunta).

Kun yksin asuva tuensaaja joutuu vankilaan, asumistukea maksetaan kuuden kuukauden ajalta edellyttäen, että asumistuen saajalla on edelleen asumismenoja vankilassaolon aikana.

Valvotussa koevapaudessa olevalle henkilölle voidaan myöntää yleinen asumistuki, jos tuen saamisen muut edellytykset täyttyvät. Jos koevapaus peruutetaan, asumistuen suhteen menetellään samoin kuin vankeusrangaistuksen alkaessa.

Tarkista etuuksien käsittelypaikka Vankilailmoitusten käsittelyn prosessikuvauksesta.

1.2.10 Eläke- ja vammaisetuudet sekä eläkkeensaajan asumistuki

Eläke- ja vammaisettuuksien ja eläkkeensaajan asumistuen maksaminen keskeytetään pääsääntöisesti ehdottoman vankeusrangaistuksen alkamista seuraavan neljännen kuukauden alusta.

Tarkista etuuksien käsittelypaikka Vankilailmoitusten käsittelyn prosessikuvauksesta.

1.2.10.1 Keskeyttäminen

Se, mitä seuraavassa kerrotaan etuudesta, soveltuu

- kansaneläkkeeseen

- takuueläkkeeseen
- eläketukeen
- perhe-eläkkeeseen
- lapsikorotukseen
- eläkkeensaajan asumistukeen
- eläkettä saavan hoitotukeen
- 16 vuotta täyttäneen vammaistukeen
- alle 16-vuotiaan vammaistukeen

Mistä lukien etuus keskeytetään

Etuuden maksaminen keskeytetään pääsääntöisesti ehdottoman vankeusrangaistuksen alkamista seuraavan neljännen kuukauden alusta. Jos ehdottoman vankeusrangaistuksen suorittaminen vankilassa alkaa kuukauden ensimmäisenä päivänä, luetaan myös tämä kuukausi rangaistusajaksi.

Esimerkki

Jos vankeusrangaistus alkaa 1.7. , etuuden maksaminen keskeytetään 1.10. alkaen.

Jos vankeusrangaistus alkaa 2.7. , etuuden maksaminen keskeytetään 1.11. alkaen.

Jos vankeus- tai yhdistelmärangaistuksen täytäntöönpanoa välittömästi edeltänyt tutkintavankeusaika vähennetään rangaistuksesta, etuuden maksaminen keskeytetään, kun vankeus- tai yhdistelmärangaistuksen ja vähennetyn tutkintavankeuden yhteenlaskettu aika on kestänyt kolme kuukautta. Maksaminen keskeytetään kuitenkin aikaisintaan vankeus- tai yhdistelmärangaistuksen alkamista seuraavan kuukauden alusta. Jos päivä on kuukauden ensimmäinen päivä, keskeytetään maksaminen kuitenkin jo sen kuukauden alusta.

Jos rangaistuksen suorittaminen on kestänyt kolme kuukautta jo ennen etuuden myöntämistä, etuuden maksaminen keskeytetään myöntämisestä lukien.

Etuuksien maksamista ei keskeytetä, kun kysymyksessä on

- pelkkä sakon muuntorangaistus
- pelkkä tutkintavankeus
- alle kolme kuukautta kestänyt vankeusrangaistus
- rangaistuksen suorittaminen ulkomaan vankilassa.

Keskeyttämisaikajankohdasta laskettaessa selvitetään:

- vankeusrangaistuksen tai yhdistelmärangaistuksen ja tutkintavankeuden alkamispäivä
- päivä, jolloin rangaistusta on pantu täytäntöön kolme kuukautta. Kolmen kuukauden aikaan lasketaan mukaan vankeusrangaistukseen välittömästi liittyvä sakon muuntorangaistus ja täytäntöönpanoa välittömästi edeltänyt, rangaistuksesta vähennetty tutkintavankeusaika. Kolmen kuukauden aikaa laskettaessa ei oteta huomioon ulkomaan vankilassa suoritettua aikaa, vaikka henkilö olisi siirretty Suomen vankilaan välittömästi ulkomaan vankilasta.

Jos tiedot eivät ole Rikosseuraamuslaitoksen ilmoituksessa, esim. ilmoitus on saatu muualta, tiedot tarkistetaan Rikosseuraamuslaitoksesta suojatulla sähköpostilla.

Rikosseuraamuslaitoksen ilmoitukset voivat esimerkiksi käsittää yhdestä rikoksesta tuomittua vankeusrangaistusta, yhteistä vankeusrangaistusta, yhdistelmä-rangaistusta, useammasta rikoksesta samalla kertaa tuomittua yhteistä rangaistusta tai useita rangaistuksia yhteen laskettuna. Ne voivat sisältää mm. tutkintavankeuden jälkeen välittömästi jatkuvaa vankeusrangaistusta, yhteistä vankeusrangaistusta, yhdistelmä-rangaistusta, sakon muuntorangaistusta tai ns. jäännös-rangaistusta. Jos olet epävarma siitä, miten ilmoitusta tulee tulkita, ota yhteyttä sen lähettäjään.

Erityistilanteita

Jos valvottu koevapaus perutaan vain määräajaksi (enintään kuukausi), ei etuuksien maksamista keskeytetä.

Jos valvottu koevapaus perutaan kokonaan, etuuden maksaminen keskeytetään etuudensaajan vankilaan palauttamista seuraavan neljännen kuukauden alusta. Näin toimitaan riippumatta siitä, kauanko vankilaan palautettava henkilö oli valvotussa koevapaudessa ennen vankilaan palauttamista, kunhan etuuden maksaminen oli jo alkanut. Keskeytystä ei kuitenkaan voida tehdä, jos henkilö pääsee ehdonalaiseen vapauteen ennen keskeytysajankohtaa. Maksamista ei tällöin keskeytetä, vaikka henkilö pysyisi ehdonalaisen vapauden alkamisen jälkeenkin vangittuna, mutta vain epäiltynä toisesta rikoksesta (pelkkä tutkintavankeus).

Jos valvottu koevapaus perutaan jo ennen kuin etuuden maksaminen on alkanut, etuuden maksamista ei aloiteta. Katso myös Ajankohta, josta maksaminen aloitetaan uudelleen.

Esimerkki

Henkilölle on 15.6.2018 annettu päätös etuuden maksamisen aloittamisesta 1.7.2018 alkaen eli 20.6.2018 alkavan koevapauden alkamista seuraavan kuukauden alusta. Koevapaus perutaan kuitenkin kokonaan 27.6.2018 alkaen. Etuuden maksamisesta annettu päätös on oikaistava. Tämä vaatii etuudensaajan suostumuksen.

Vankilasta karanteeniin, luvatta poistuneen tai poistumis- tai muulta luvalla palaamatta jääneen etuudensaajan ei katsota vapautuneen vankilasta. Etuuden maksamista ei siten näissä tilanteissa aloiteta uudelleen vankilasta poistumisen vuoksi.

Jos ehdottoman alle kolmen kuukauden vankeusrangaistuksen suorittamisaikaa on ehtinyt kulua kolme kuukautta vankilasta karkaamisen, luvatta poistumisen tai poistumis- tai muulta luvalla palaamatta jäämisen takia ennen kuin etuudensaaja on vapautettu, etuuksien maksaminen keskeytetään ehdottoman vankeusrangaistuksen alkamista seuraavan neljännen kuukauden alusta.

Esimerkki

Vankilailmoituksen mukaan vankeusrangaistuksen suorittaminen on alkanut 30.12.2019 alkaen ja vapautumisajankohdaksi on ilmoitettu 19.2.2020. Henkilö on ollut luvatta pois vankilasta ja tämän vuoksi vapautumisajankohtaa on siirretty eteenpäin. Uuden vapautumistiedon mukaan vapautumisajankohta on 5.4.2020. Etuuksien maksaminen keskeytetään 1.4.2020 alkaen.

Jos henkilö on lähetetty vankeuslain nojalla (767/2005 10 luku 2 §) tilapäisesti vankilan ulkopuolelle hoitoon tai tutkimukseen, pidetään etuuksien maksaminen keskeytyneenä myös sairaalassa tai muussa hoitolaitoksessa oloajalta.

Puolison eläkkeen tarkistus etuudensaajan joutuessa vankilaan

Etuudensaajan vankilassa ololla voi olla vaikutusta hänen puolisonsa eläkkeen ja eläkkeensaajan asumistuen määrään (perheluokka).

Kun etuudensaaja on joutunut vankilaan ja ilmoitus siitä on tullut keskittämisyksikköön, keskittämisyksikkö ilmoittaa palvelupisteeseen, että vankilassaololla voi olla vaikutusta puolisolalle maksettavaan etuuteen.

Lue lisää [Perheluokan tarkistamisesta](#) etuusohjeista

- Työkyvyttömyyseläke
- Vanhuuseläke
- Leskeneläke
- Eläkkeensaajan asumistuki

Maksaminen vangin perheelle

Vankilassaolon vuoksi keskeytetty työkyvyttömyyseläke, vanhuuseläke, takuueläke, eläketuki, lapsikorotus, leskeneläke ja eläkkeensaajan asumistuki voidaan maksaa toimeentulon korvaukseksi vangin

- puolisolalle,
- avopuolisolalle ja
- lapsille

Edellytyksenä on, että etuudensaaja on ennen vankilaan joutumistaan elättänyt heitä. Etuus voidaan maksaa heille kokonaan tai osaksi.

Vammaisetuuksia ei koskaan makseta vangin perheelle.

Maksamisesta perheen toimeentulon turvaamiseksi lue lisää [Vangin perhe](#).

- Työkyvyttömyyseläke
- Vanhuuseläke
- Takuueläke
- Eläketuki
- Lapsikorotus
- Leskeneläke
- Eläkkeensaajan asumistuki

Tarkista etuuksien käsittelypaikka Vankilailmoitusten käsittelyn prosessikuvauksesta.

1.2.10.2 Maksamisen aloittaminen

Se, mitä seuraavassa kerrotaan etuudesta, soveltuu

- kansaneläkkeeseen
- takuueläkkeeseen
- eläketukeen
- perhe-eläkkeeseen
- lapsikorotukseen
- eläkkeensaajan asumistukeen
- eläkettä saavan hoitotukeen
- 16 vuotta täyttäneen vammaistukeen
- alle 16-vuotiaan vammaistukeen

Ajankohta, josta maksaminen aloitetaan uudelleen

Etuuden maksaminen aloitetaan vapautumista, koevapauden alkamista tai valvonta-ajan suorittamista seuraavan kuukauden alusta. Jos koevapauden tai valvonta-ajan alkamispäivä tai vapautumispäivä on kuukauden ensimmäinen päivä, maksaminen aloitetaan kuitenkin sen kuukauden alusta. Jos kuitenkin koevapaus perutaan kokonaan tai yhdistelmärangaistuksen valvonta-aika muunnetaan vankeudeksi ennen kuin etuuden maksaminen on aloitettu, etuuden maksamista koskeva päätös tulee oikaista siten, että maksamista ei aloiteta. Oikaisu edellyttää etuudensaajan suostumusta.

Jos henkilö on vakavan sairauden tai vamman vuoksi vapautettu vankeuslain 10 luvun 3 §:n nojalla hoidettavaksi vankilan ulkopuolella, keskeytettyjen etuuksien maksaminen aloitetaan vapauttamista seuraavan kuukauden alusta. Jos vapauttamispäivä on kuukauden ensimmäinen päivä, maksaminen aloitetaan saman kuukauden alusta.

Tieto vapautumisesta

Rikosseuraamuslaitos ilmoittaa Kelaan suojatulla sähköpostilla etuutta saavan

- vangin vapautumisesta
- vapautumisen peruuntumisesta tai siirtymisestä
- vapautumiseen rinnastettavasta vapauttamisesta vankilan ulkopuolella tapahtuvan hoidon vuoksi
- valvotun koevapauden alkamisesta
- valvotun koevapauden peruuntumisesta
- yhdistelmärangaistuksen valvonta-ajan alkamisesta
- valvonta-ajan muuntamisesta vankeudeksi.

Jos tieto valvotun koevapauden alkamisesta, valvonta-ajan alkamisesta tai vapautumisesta saadaan muualta kuin Rikosseuraamuslaitoksesta, eikä henkilö esitä vapausspassia tai muuta vankilan antamaa todistusta vapautumisestaan, tieto on aina varmistettava Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanoyksiköstä.

Jos korkein oikeus on purkanut tuomioistuimen päätöksen, jonka perusteella etuudensaaja suorittaa vankeusrangaistusta, etuuksien keskeyttämistä koskeva päätös oikaistaan.

Etuuden tarkistaminen ennen maksamista

Jos eläkkeen määräaikaistarkistusajankohta on sinä aikana, jolloin eläkkeen maksaminen on keskeytetty, eläke on tarkistettava, kun maksaminen aloitetaan uudelleen. Tulot otetaan huomioon aloitusajankohdan mukaisina.

Oikeus vammaiseteuteen tarkistetaan tarpeen mukaan.

Puolison eläkkeen tarkistus etuudensaajan vapautuessa vankilasta

Vankilasta vapautumisella tai koevapauden tai valvonta-ajan alkamisella voi olla vaikutusta kotona olevan puolison työkyvyttömyyseläkkeen, vanhuuseläkkeen, leskeneläkkeen ja eläkkeensaajan asumistuen määrään (perheluokka).

Kun etuudensaaja on vapautunut, päässyt valvottuun koevapauteen tai yhdistelmärangaistuksen valvonta-ajalle ja ilmoitus siitä on tullut keskittämyksikköön,

keskittämisyksikkö ilmoittaa vakuutuspiirille, että kotona olevan puolison eläke tai asumistuki tulee tarkistaa todellisen perheluokan mukaiseksi.

Lue lisää [Perheluokan tarkistamisesta](#) etuusohjeesta

- Työkyvyttömyyseläke
- Vanhuuseläke
- Leskeneläke
- Eläkkeensaajan asumistuki

Maksamisen muuttaminen itselle

Jos eläke, eläketuki, lapsikorotus tai eläkkeensaajan asumistuki on maksettu vankeusrangaistuksen suorittamisen ajalta vangin perheelle sen toimeentulon turvaamiseksi, muutetaan se henkilön vapauduttua tai päästyä valvottuun koevapauteen tai yhdistelmärangaistuksen valvonta-ajalle maksettavaksi hänelle itselleen tai sille, joka ennen keskeytystä on sen nostanut.

Mikäli vain osa etuudesta on vankeusrangaistuksen aikana maksettu perheen toimeentulon turvaamiseksi, aloitetaan myös keskeytettynä olleen osan maksaminen.

Tarkista etuuksien käsittelypaikka Vankilailmoitusten käsittelyn prosessikuvauksesta.

1.3 Etuuden maksaminen vangille

Lähtökohtaisesti asiakkaan etuus maksetaan vankilassaoloaikana sille tilille, jonka hän hakemuksessa ilmoittaa. Jos asiakas on suljetussa vankilassa, hänen etuutensa maksetaan yleensä Rikosseuraamuslaitoksen (RISE) prepaid-kortille siitä syystä, että hän voi käyttää RISEn korttia maksuvälineenä vankilassa.

RISEn prepaid-korttia vastaa IE-alkuinen ulkomaan IBAN-tilinumero. Tilinumero viedään asiakkaalle maksuosoitteeksi kuten Maksuosoite ulkomailla –ohjeessa kerrotaan.

Avolaitoksessa vangilla on yleensä käytössä oma pankkitili, mutta myös RISEn prepaid-kortti on mahdollinen.

Valvotussa koevapaudessa olevalla asiakkaalla voi olla käytössään joko oma pankkitili tai RISEn prepaid-kortti.

Kun vanki vapautuu, ei Kela voi enää maksaa asiakkaan etuuksia RISEn prepaid-kortille, vaikka kortti olisi vielä voimassa, koska RISE estää ulkopuoliset maksut prepaid-korteilleen vapautumisen yhteydessä. Jos asiakkaalla ei ole omaa pankkitiliä, hänelle voidaan tehdä Kelan prepaid-kortti ja maksaa etuudet sille.

Lue lisää maksamisesta.

1.4 Vankilat ja vankilaviranomaiset

Rikosseuraamuslaitos panee täytäntöön tuomioistuinten tuomitsemat vankeusrangaistukset, yhdistelmärangaistukset ja oikeudenkäynteihin liittyvät vangitsemiset sekä yhdistelmärangaistuksiin liittyvät säilöönotot.

Rikosseuraamuslaitos on oikeusministeriön alaisuudessa toimiva vankeusrangaistusten ja yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanoviranomainen. Rikosseuraamuslaitoksen muodostavat keskushallintoyksikkö, kolme rikosseuraamusaluetta

yhdyskuntaseuraamustoimistoon ja vankiloineen sekä valtakunnallinen täytäntöönpanoyksikkö.

Yhteystiedot

Vankiloiden yhteystiedot löytyvät [Rikosseuraamuslaitoksen sivuilta](#).